

**NÁRODNÝ PROGRAM STABILIZÁCIE A ROZVOJA
SLOVENSKEHO VČELÁRSTVA
NA ROKY 2019/2020 AŽ 2021/2022**

Obsah

1. Úvod.....	4
1.1. Cieľ Národného programu.....	4
2. Situácia v sektore včelárstva na Slovensku.....	4
2.1. Podmienky včelárenia na Slovensku.....	5
2.2. Počet včelstiev a včelárov k 31.12.2017.....	5
2.2.1. Opis metódy použitej na určenie počtu včelstiev.....	5
2.2.2. Celkový počet včelstiev.....	5
2.2.3. Celkový počet včelstiev, za ktoré sú zodpovední včelári s viac než 150 včelstvami.....	5
2.2.4. Celkový počet včelárov.....	5
2.2.5. Počet profesionálnych včelárov s viac ako 150 včelstvami.....	5
2.2.6. Počet včelárov organizovaných vo včelárskych združeniach od roku 2013 do roku 2017.....	5
2.2.7. Vývoj včelárstva od roku 1982 do roku 2015.....	6
2.3. Marketingová štruktúra do roku 2017.....	6
2.3.1. Vývoz medu.....	6
2.3.2. Dovoz medu.....	7
2.3.3. Počet včelstiev a produkcia medu a vosku v roku –2015 - 2017 podľa krajov SR.....	8
2.4. Ceny medu.....	8
2.5. Odhadovaný priemerný výnos medu v kg za včelstvo v roku 2016:.....	9
2.6. Odhad nákladov na produkciu 1 kg vyprodukovaného medu.....	9
2.7. Kvalita medu.....	9
3. Podrobný opis opatrení vrátane odhadovaných nákladov.....	9
3.1. Technická pomoc včelárom a včelárskym združeniam.....	9
3.1.1. Koordinácia technickej pomoci a poradenstva na národnej, regionálnej a miestnej úrovni pre zabezpečenie národného programu stabilizácie a rozvoja slovenského včelárstva.....	9
3.1.2. Vzdelávanie asistentov úradného veterinárneho lekára.....	10
3.1.3. Teoretická a praktická výučba včelárov.....	10
3.1.4. Ukážkové, pokusné a školské včelnice.....	10
3.1.5. Rozšírenie chovu včiel v ekologickom systéme včelárenia.....	11
3.1.6. Organizácia výstav, súťaží, kongresov, konferencií a regionálnych podujatí.....	11
3.1.7. Odborné poradenstvo.....	11
3.1.8. Národné a regionálne stretnutia včelárov a medzinárodné prezentácie, kongresy, konferencie a výstavy.....	11
3.1.9. Zabezpečenie technických pomôcok a zariadení.....	12
3.2. Boj proti škodcom a chorobám včelstiev, predovšetkým varroóze.....	13
3.3. Racionalizácia sezónneho presunu včelstiev.....	13
3.4. Opatrenia na podporu laboratórií na analýzu včelárskych výrobkov s cieľom pomôcť včelárom uvádzať výrobky na trh a zvyšovať ich hodnotu.....	14
3.5. Opatrenia na podporu obnovenia stavu včelstiev.....	14
3.6. Spolupráca so špecializovanými orgánmi na vykonávanie aplikovaného výskumu.....	14
4. Plán výdavkov a financovania opatrení národného programu.....	16
5. Súvisiace právne predpisy a programy.....	17
6. Zoznam reprezentatívnych organizácií.....	17
7. Kontroly a hodnotenie.....	19
7.1. Kontroly príjemcov podpory.....	19

7.2. Riešenie nezrovnalostí.....	19
7.3. Monitoring a hodnotenie	20

Národný program stabilizácie a rozvoja slovenského včelárstva na roky 2019/2020 až 2021/2022

1. Úvod

Včela je spoločenský hmyz, ktorý je jednou z najdôležitejších súčastí nášho životného prostredia a má preň zásadný význam.

Včelárstvo je odvetvím pôdohospodárstva, ktorého hlavnými funkciami sú udržanie ekologickej rovnováhy prostredníctvom opeľovania kultúrnych a voľne rastúcich rastlín, produkcia medu a ďalších včelích produktov.

1.1. Cieľ Národného programu

Cieľom Národného programu stabilizácie a rozvoja slovenského včelárstva (ďalej aj „NP“) je:

- koncepcne stanoviť základné priority vedúce k stabilizácii a rozvoju včelárstva na obdobie rokov 2019/2020 až 2021/2022 vyplývajúce z potrieb štrukturálnych zmien v sektore,
- nájsť nástroje motivujúce k zmene štruktúry sektora, ktorá je nevyhovujúca najmä nízkou mierou profesionalizácie, nerovnomerným vekovým zložením ako aj nízkou mierou informovanosti spotrebiteľskej verejnosti,
- dosiahnuť pozitívne zmeny vo vekovej štruktúre chovateľov včiel cielenou komplexnou ponukou vzdelávacích programov pre mládež a dospelých a tým prispieť k stabilizácii života obyvateľov na vidieku,
- zlepšiť podmienky na celoplošne organizovaný boj s chorobami a škodcami včelstiev, predovšetkým s klieštikovosťou včelstiev,
- dosiahnuť maximálnu možnú kvalitu medov a ostatných včelích produktov uplatňovaním moderných technológií získavania a spracovania včelích produktov,
- zvýšiť početný stav včelstiev na zabezpečenie dostatočného opelenia poľnohospodárskych kultúr a voľne sa vyskytujúcich rastlín, ako aj dosiahnutie sebestačnosti vo výrobe medu,
- zvýšiť podiel poloprofesionálnych včelárskych prevádzok s počtami včelstiev nad 50 a profesionálnych prevádzok s počtami včelstiev nad 150,
- zvýšiť mobilitu včelstiev prostredníctvom efektívnych kočovných zariadení za účelom využitia sezónnych zdrojov znášky, zabezpečenia opelenia technických plodín a rovnomerného rozmiestnenia včelstiev v krajine,
- rozvíjať včelársku odbornú poradenskú službu na národnej, regionálnej a miestnej úrovni,
- podporovať produkciu regionálnych jednodruhových medov a identifikovať ich špecifické vlastnosti,
- vyprofilované regionálne medy podporovať v ceste ku lokálnemu spotrebiteľovi,
- zvyšovať rentabilitu včelárskych prevádzok diverzifikáciou ich činnosti a zvyšovaním produktivity,
- podporovať plemenársku prácu lokálne adaptovaných línií včiel a testovanie ich vlastností.

2. Situácia v sektore včelárstva na Slovensku

Odvetvie včelárstva na Slovensku v súčasnosti poskytuje čiastkový, v menšej miere plný zdroj

príjmu pre približne 17-tisíc včelárov, najmä vo vidieckych oblastiach. Prispieva k zachovaniu vidieckeho osídlenia, utlmuje migráciu vidieckeho obyvateľstva do miest. Včelárstvo prispieva k ekologickej rovnováhe v prírode.

2.1. Podmienky včelárenia na Slovensku

Prírodné podmienky Slovenska poskytujú vhodné podmienky na včelárenie. Na území Slovenska sa nachádzajú kvalitné rozsiahle lesné porasty s výskytom smrekov, jedlí, agátu, malín a ostatných včelársky významných stromov a bylín. Z poľnohospodárskych kultúr sú z včelárskeho hľadiska významné oševné plochy repky a slnečnice. Oševné plochy ostatných nektárovodajných kultúr sú obmedzené a viažu sa len na určité územia, čím môžu v niektorých oblastiach a vegetačných obdobiach vznikajúť lokálne znáškové medzery.

2.2. Počet včelstiev a včelárov k 31.12.2017

2.2.1. Opis metódy použitej na určenie počtu včelstiev

Chovateľ včiel na území Slovenskej republiky musí mať pridelené registračné číslo chovateľa. Vyhláška MPRV SR č. 285/2017 Z. z. o identifikácii a registrácii včelstiev zároveň ukladá chovateľovi včiel za povinnosť nahlásiť k 5. septembru príslušného kalendárneho roku počet včelstiev na jednotlivých stanovištiach. Nahlasovanie včelstiev sa vykonáva prostredníctvom tlačiva „Ročné hlásenie o chove včelstiev“. Údaje sú následne spracované Centrálnym registrom, ktorý je centrálnou databázou vlastníkov včelstiev, stanovišť a ostatných informáciách o včelstvách. Asistenti úradných veterinárnych lekárov vykonávajú v rámci prehliadok fyzickú kontrolu včelstiev na im pridelených stanovištiach, overia úplnosť údajov na tlačive „Ročné hlásenie o chove včelstiev“ a zároveň svojim podpisom potvrdia správnosť údajov uvedených na tlačive.

2.2.2. Celkový počet včelstiev: 278 415

2.2.3. Celkový počet včelstiev, za ktoré sú zodpovední včelári s viac než 150 včelstvami

2.2.4. Celkový počet včelárov: 17 926

2.2.5. Počet profesionálnych včelárov s viac ako 150 včelstvami: 51

2.2.6. Počet včelárov organizovaných vo včelárskych združeniach od roku 2013 do roku 2017

Rok	Počet včelárov spolu	Počet organizovaných včelárov	Počet neorganizovaných včelárov	% neorganizovaných včelárov
2013	16 955	16 539	416	2,45
2014	17 598	17 090	508	2,89
2015	17 171	16 607	564	3,28
2016	17 913	17 051	862	4,81
2017	17 926	16 916	1010	5,63

Zdroj: Centrálny register včelstiev

2.2.7. Vývoj včelárstva od roku 1984 do roku 2017

Rok	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Počet včelárov	38 281	37 965	38 330	37 929	38 465	38 812	35 824	34 528	32 151	30 037
Počet včelstiev	430 086	427 637	439 215	442 639	472 943	474 296	430 098	408 684	361 983	328 350

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet včelárov	28 639	27 738	26 579	25 467	21 911	19 988	19 806	19 203	18 469	18 123
Počet včelstiev	316 544	307 715	286 385	289 518	280 717	284 641	268 855	280 524	258 773	192 002

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet včelárov	15 782	14 290	14 339	13 780	14 723	15 449	15 688	15 932	16 379	16 955
Počet včelstiev	224 641	276 518	246 259	208 265	226 659	235 255	252 485	257 449	254 869	255 419

Rok	2014	2015	2016	2017
Počet včelárov	17 598	17 171	17 913	17 926
Počet včelstiev	273 440	278 286	292 086	278 415

Zdroj: Centrálny register včelstiev

2.3. Marketingová štruktúra do roku 2017

2.3.1. Vývoz medu

Vývoj vývozu medu podľa krajín v rokoch 2015 – 2017

Štát	2015		2016		2017	
	Hmotnosť brutto (kg)	Hodnota celkom (tis. Eur)	Hmotnosť brutto (kg)	Hodnota celkom (tis. Eur)	Hmotnosť brutto (kg)	Hodnota celkom (tis. Eur)
Česká rep.	369 667,00	388,15	131 504,00	298,34	236 154,00	749,40
Čína	34,00	0,25	x	x	x	x
Estónsko	x	x	30,00	0,61	x	x
Írsko	x	x	x	x	96,00	0,36
Kanada	2,00	0,13	x	x	x	x
Maďarsko	2 922,00	17,71	2 715,00	13,81	3 434,00	19,49
Nemecko	x	x	x	x	87 379,00	204,46
Nórsko	25,00	0,1	32,00	0,11	17,00	0,06
Poľsko	84,00	0,52	24 445,00	111,84	2 562,00	17,16
Rakúsko	187,00	0,88	1 524,00	9,09	860,00	4,96
Rumunsko	x	x	20 760,00	37,71	x	x

Slovensko	567,00	5,67	1 824,00	7,94	816,00	5,52
Španielsko	x	x	63 771,00	214,88	181 721,00	517,23
Švajčiarsko	x	x	320,00	2,00	387,00	2,67
Taliansko	502 700	1 628,74	44 145,00	166,69	22,282,00	59,04
Veľká Británia	172,00	1,18	250,00	1,36	1 458,00	1,57
SPOLU	876 360,00	2 046,33	291 320	864,38	537 166	1 581,92

Zdroj: MPRV SR

2.3.2. Dovoz medu

Vývoj dovozu medu podľa krajín v rokoch 2015 – 2017

Štát	2015		2016		2017	
	Hmotnosť brutto (kg)	Hodnota celkom (tis. Eur)	Hmotnosť brutto (kg)	Hodnota celkom (tis. Eur)	Hmotnosť brutto (kg)	Hodnota celkom (tis. Eur)
Argentína	x		x	x	5 333	20,14
Brazília	338,00	1,95	147,00	0,73	93,00	0,45
Bulharsko	1 450,00	4,35	322,00	2,65	2 025,00	12,83
Česká rep.	176 857,00	811,77	160 999,00	508,40	136 855,00	456,89
Čína	180 946,00	341,99	335 056,00	609,98	238 428,00	415,36
Francúzsko	9,00	0,86	944,00	12,45	1 083,00	14,84
Grécko	2 138,00	15,10	x	x	x	x
Holandsko	x	x	37,00	0,53	2,00	0,02
Maďarsko	66 002,00	137,28	58 503,00	208,13	77 982,00	56,03
Moldavsko	412 382,00	1 208,28	41 796,00	114,61	446 398,00	1 118,75
Nemecko	20 695,00	111,75	18 553,00	98,13	18 231,00	102,27
Nový Zéland	435,00	15,16	367,00	14,18	64,00	3,02
Poľsko	865 714,00	4 579,63	47 731,00	188,10	20 500,00	35,52
QV	x	x	272 884,00	1 812,60	237 076,00	1 573,43
Rakúsko	3 895,00	312,38	6 249,00	46,24	6 309,00	33,31
Rumunsko	5 777,00	25,88	6 266,00	27,63	8 291,00	30,95
SK	138,00	1,10	154,00	0,83	4 450,00	15,52
Slovensko	x	x	x	x	47,00	0,67
Srbsko	x	x	375,00	2,33	3 174,00	14,55
Spojené štáty americké	x	x	60,00	1,43	5,00	0,80
Španielsko	45 302,00	300,35	10 828,00	44,16	20 714,00	108,04
Taliansko	515,00	3,08	x	x	16,00	0,20
Turecko	4 379,00	38,45	x	x	x	x
Ukrajina	880 001,00	1 663,20	626 224,00	1 197,20	463 898,00	761,45
Veľká Británia	852,00	6,55	1 253,00	6,70	863,00	4,53
SPOLU	2 667 825,00	9 579,11	1 588 748	4 897,01	1 691 837,00	4 779,57

Zdroj: MPRV SR

SK – spätný dovoz na Slovensko

QV – krajiny a územia nešpecifikované v rámci obchodu vnútri EÚ

2.3.3. Počet včelstiev a produkcia medu a vosku v roku 2015 - 2017 podľa krajov SR

2015					
Kraj	Počet včelstiev	Med v kg		Vosk v kg	
		celková produkcia	priemer na včelstvo	celková produkcia	priemer na včelstvo
Banskobystrický	52 174	841 619	16,1	23 478	0,45
Bratislavský	10 250	177 612	17,3	4 715	0,46
Košický	39 926	650 874	16,3	18 765	0,47
Nitriansky	53 014	948 845	17,9	22 796	0,43
Prešovský	40 595	583 107	14,4	18 268	0,45
Trenčiansky	26 449	419 111	15,8	11 638	0,44
Trnavský	24 720	448 075	18,1	9 888	0,4
Žilinský	31 200	478 745	15,3	13 104	0,42
SPOLU	278 328	4 547 986	16,3	122 652	0,44

Zdroj: Centrálny register včelstiev

2016					
Kraj	Počet včelstiev	Med v kg		Vosk v kg	
		celková produkcia	priemer na včelstvo	celková produkcia	priemer na včelstvo
Banskobystrický	53 801	795 179	14,8	20 444	0,38
Bratislavský	11 229	169 782	15,1	4 716	0,42
Košický	40 704	588 987	14,5	17 910	0,44
Nitriansky	55 381	921 540	16,6	23 814	0,43
Prešovský	43 253	596 459	13,8	16 869	0,39
Trenčiansky	28 287	442 409	15,6	11 881	0,42
Trnavský	25 697	433 508	16,9	10 279	0,4
Žilinský	33 734	481 722	14,3	11 470	0,34
SPOLU	292 086	4 429 585	15,2	117 382	0,40

Zdroj: Centrálny register včelstiev

2017					
Kraj	Počet včelstiev	Med v kg		Vosk v kg	
		celková produkcia	priemer na včelstvo	celková produkcia	priemer na včelstvo
Banskobystrický	49 028	706 003	14,4	20 101	0,41
Bratislavský kraj	10 928	159 986	14,6	4 699	0,43
Košický kraj	39 548	556 440	14,1	17 797	0,45
Nitriansky kraj	53 438	862 489	16,1	25 116	0,47
Prešovský kraj	40 706	543 018	13,3	17 097	0,42
Trenčiansky kraj	27 200	427 584	15,7	12 512	0,46
Trnavský kraj	24 828	403 952	16,3	10 924	0,44
Žilinský kraj	32 739	453 108	13,8	12 441	0,38
SPOLU	278 415	4 112 580	14,8	120 687	0,43

Zdroj: Centrálny register včelstiev

2.4. Ceny medu

V rokoch 2017 a 2018 sa ceny medu pri predaji priamo konzumentom pohybujú od 4 do 12 Eur/kg. Pri predaji spracovateľom a dilerom od 3 do 7 Eur/kg. Za kvetové medy od 3 do 5 Eur/kg,

za medovicové medy od 5 do 7 Eur/kg. Priemerná veľkoobchodná cena zmiešaných kvetových medov je od 2,5 do 4,50 Eur/kg, pri predaji priamo od včelára 6,5 Eur/kg.

2.5. Odhadovaný priemerný výnos medu v kg za včelstvo v roku 2018: 16 kg

2.6. Odhad nákladov na produkciu 1 kg vyprodukovaného medu

Náklady na 1 kg medu sa v závislosti od geografických a klimatických podmienok odhadujú pri intenzívnom obhospodarovaní od 2,75 Eur do 3,5 Eur.

2.7. Kvalita medu

Žiadne celoeurópske ochranné známky v zmysle nariadení Rady (EHS) č. 2081/92 a č. 2082/92 neboli zaregistrované, ani v zmysle neskorších nariadení Rady č. 509/2006 a č. 510/2006, ktoré tieto predpisy nahradili, a žiadne nie sú zaregistrované ani podľa aktuálne platného predpisu pre systémy kvality, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1151/2012.

V používaní je národná ochranná známka pre členov Slovenského zväzu včelárov a Spolku včelárov Slovenska s názvom Slovenský med so sprísnenými kvalitatívnymi požiadavkami (hydroxymethylfurfural (HMF) do 15 mg/kg, voda do 18 %) a vyhraneným geografickým pôvodom z územia Slovenska.

Monitoring kvality slovenských medov vykonáva Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky.

3. Podrobný opis opatrení vrátane odhadovaných nákladov

3.1. Technická pomoc včelárom a včelárskym združeniam

Toto opatrenie zahŕňa vzdelávacie aktivity ako sú prednášky, semináre, vzdelávacie kurzy, krúžky začínajúcich včelárov, vzdelávanie detí, tréningy, konzultácie, publikovanie propagačných materiálov, brožúr, vydávanie literatúry, pomoc pri organizovaní výstav, propagáciu včelích produktov a odborné poradenstvo, vydávanie kníh, učebníc a príručiek, digitalizácia existujúcich vzdelávacích materiálov, nakrúcanie inštruktážnych filmov. Ďalej zahŕňa pomoc na obnovu technického a technologického vybavenia slúžiaceho na produkciu a spracovanie včelích produktov.

3.1.1. Koordinácia technickej pomoci a poradenstva na národnej, regionálnej a miestnej úrovni pre zabezpečenie národného programu stabilizácie a rozvoja slovenského včelárstva.

Realizácia národných programov doposiaľ významne prispela k šíreniu a praktickému využitiu nových poznatkov. Informačné semináre, konzultácie a poradenstvo zabezpečované oprávnenými včelárskymi organizáciami slúži pre poskytnutie aktuálnych informácií včelárom. Všetky činnosti sú koordinované poradenskou sieťou.

V záujme neustáleho skvalitňovania úrovne slovenských včelárov program zahŕňa okrem

metodického riadenia poradenstva a spracovávania požiadaviek včelárov a včelárskych organizácií aj poskytovanie poradenstva jednotlivým včelárom.

Náklady na poradenskú činnosť uvedeného typu je nutné vynaložiť z dôvodu umožnenia samotného využitia finančných prostriedkov pre včelárske organizácie a včelára ako prijímateľa pomoci. Uvedené činnosti realizuje žiadateľ definovaný príslušnou národnou legislatívou.

Opatrenie zahŕňa aj súvisiace náklady na služby, technické zariadenia, informačno–technické vybavenie, médiá a príslušenstvo. Ďalej opatrenie zahŕňa aj náklady na údržbu a servis technických zariadení s príslušenstvom nutné na realizáciu poradenskej a vzdelávacej činnosti.

3.1.2. Vzdelávanie asistentov úradného veterinárneho lekára

System umožní informovanosť slovenských včelárov v oblasti prevencie a liečenia chorôb v spolupráci s orgánmi štátneho veterinárneho dozoru. Priority zahŕňajú:

- a) systematické vzdelávanie asistentov úradného veterinárneho lekára a ich vzájomnú výmenu, konzultácie, spoločné porady a vzdelávacie akcie,
- b) činnosť komisie, ktorá určuje hlavné úlohy a ciele v oblasti zdravotnej problematiky a koordinuje vzdelávanie asistentov úradného veterinárneho lekára,
- c) zavedenie certifikovaného vzdelávania nových asistentov úradného veterinárneho lekára formou teoretických a praktických kurzov.

Garantom vzdelávania sú organizácie v zriaďovateľskej a zakladateľskej pôsobnosti MPRV SR.

3.1.3. Teoretická a praktická výučba včelárov

Vzdelávanie zhrňa najmä tieto formy a cieľové skupiny:

- a) individuálne vzdelávanie formou štúdia publikácií, externého a e-learningového vzdelávania,
- b) vzdelávanie žiakov základných škôl, začínajúcich včelárov najmä prostredníctvom včelárskych krúžkov,
- c) vzdelávanie v centrách voľného času a včelárskych letných táboroch,
- d) vzdelávanie študentov stredných a vysokých škôl,
- e) vzdelávanie v kurzoch organizovaných akreditovanými vzdelávacími inštitúciami, vykonávaných na základe odsúhlasených potrieb základných organizácií,
- f) vzdelávanie formou prednášok a seminárov; prednášku alebo seminár vedú lektori alebo prednášajúci odborníci vo včelárstve, ktorí môžu byť prizvaní aj zo zahraničia,
- g) vzdelávanie formou návštevy domácich ukážkových alebo školských včelníc a zahraničných vzdelávacích inštitúcií a včelníc,
- h) vzdelávanie lektorov a prednášajúcich odborníkov ukončené osvedčením,
- i) vzdelávanie nevčelárskej verejnosti v oblasti využívania včelích produktov a ochrany opel'ovačov.

Garantom vzdelávania podľa písm. f), h) a i) sú organizácie v zriaďovateľskej a zakladateľskej pôsobnosti MPRV SR.

3.1.4. Ukážkové, pokusné a školské včelnice

Hlavnými prioritami budovania ukážkových, pokusných a školských včelníc sú:

- a) budovanie ukážkových, pokusných a školských včelníc,

- b) ukážky používania moderných včelárskych technológií s určitým typom úľového systému a ukážky moderného spracovania včelárskych produktov,
- c) organizácia praktických včelárskych kurzov,
- d) osvetová činnosť pre domácu a zahraničnú včelársku aj návštevnícku verejnosť,
- e) podpora vedecko-výskumnej práce vo včelárstve,
- f) zabezpečenie vzdelávania detí, mládeže a dospelých vo včelárskych krúžkoch a kurzoch na základných, stredných a vysokých školách,
- g) podpora a propagácia ekologických včelníc.

3.1.5. Rozšírenie chovu včiel v ekologickom systéme včelárenia

Pre rozvoj ekologického včelárenia a ekologického spracovania produktov na Slovensku je potrebné podporiť:

- a) budovanie a prevádzkovanie ekologických včelníc,
- b) podpora a propagácia ekologických včelníc.

3.1.6. Organizácia výstav, súťaží, kongresov, konferencií a regionálnych podujatí

Uskutočňovanie výstav včelích produktov, nepriamych včelích produktov (výrobky z medu a včelích produktov), včelárskych technických prostriedkov, pomôcok, úľových systémov za účelom vzájomnej výmeny informácií za účasti skúsených včelárov, výskumných pracovníkov, učiteľov včelárstva a prednášateľov. Podpora prezentácie slovenského včelárstva na Slovensku a v zahraničí. Motivácia začínajúcich aj skúsených včelárov prostredníctvom súťaží, konferencií, workshop-ov a vzdelávacích exkurzií.

3.1.7. Odborné poradenstvo

Úlohou odborného poradenstva je napomáhať všetkým skupinám včelárov v realizácii NP a včelárskej činnosti. Odborné poradenstvo zahŕňa celoštátne siete regionálnych odborných poradcov a siete miestnej odbornej poradenskej služby, prostredníctvom odborných poradcov v každom kraji SR, vrátane hlavného koordinátora odborných poradcov, koordinátorov odborných poradcov sekretariátu a prizvaných špecializovaných odborných poradcov pre jednotlivé oblasti včelárstva. Títo odborní poradcovia sú poverení i ďalšími špecifickými úlohami v koordinačných činnostiach, realizácii ako i v kontrole NP.

3.1.8. Národné a regionálne stretnutia včelárov a medzinárodné prezentácie, kongresy, konferencie a výstavy

Národné a regionálne stretnutia včelárov a národné výstavy sú sprevádzané prezentáciou tradičných a moderných metód včelárenia a odbornými prednáškami.

Príspevok pokrýva najmä preplatenie demonštračných exponátov, ich prepravu, prenájom výstavných a demonštračných plôch a príspevok pre prednášateľov. Príspevok na prezentáciu na národných a medzinárodných kongresoch, konferenciách a výstavách zahŕňa kongresové, cestovné a registračné poplatky, prenájom výstavných stánkov alebo priestorov, príspevok pre pozvaných odborníkov, reprezentačné a iné materiály o slovenskom včelárstve.

Účasť na rokovaníach odborných špecialistov na poradných výboroch pri EÚ a valných zhromaždeniach medzinárodných včelárskych organizácií.

3.1.9. Zabezpečenie technických pomôcok a zariadení

a) vytáčanie medu

Zabezpečenie technických pomôcok na vytáčanie medu pre zvýšenie kvality v oblasti hygieny a zvýšenie produktivity. Ďalej zabezpečenie technických pomôcok a zariadení na následné spracovanie medu.

b) spracovanie a skladovanie medu a následne aj realizáciu na spotrebiteľskom trhu v rámci obchodnej siete resp. exportu baleného medu

Spracovanie a skladovanie medu a následne jeho distribúcia je realizovaná spôsobom umožňujúcim skladovať, spracovať a dodávať med vo väčšom sortimente a kvalite priamo spotrebiteľom. Plnenie medu do obchodného balenia je vhodnou doplnkovou činnosťou pre väčšie včelárske prevádzky. Tento spôsob umožňuje dodávať med vo väčšom sortimente a vyššej kvalite priamo spotrebiteľovi. Na tento účel je nevyhnutné udržiavať spracovanie na vysokej hygienickej úrovni a podporiť ich príspevkom, najmä na obstaranie tepelnej komory (termokomory), čerpadiel na med, homogenizačnej nádoby, poloautomatickej plničky medu a zdvíhacieho zariadenia.

Ďalej poskytnúť podporu:

- na prístrojové vybavenie nutné pre funkciu chladiacich zariadení potrebných pre skladovanie včelích produktov a plástov,
- pri získaní zariadení a potrieb na vstup medu do obchodných reťazcov (výkup, kontrola kvality, spracovanie, balenie),
- pri zabezpečovaní potrieb včelárov (skladovanie a distribúcia obalových materiálov na včelie produkty, včelích krmív, liečiv, príp. ďalších komodít spojených s chovom včiel).

c) získavanie a spracovanie včelieho vosku

Získavanie, spracovanie a skladovanie včelieho vosku podporuje zvýšenie produktivity práce, zvýšenie kvality vosku, zvýšenie produkcie vosku od včelstva. Získaním kvalitnejšieho a väčšieho množstva vosku je možné prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu včelstva každoročnou obmenou včelieho diela. Získavaním a spracovaním vlastného včelieho vosku vedie včelára k výrobe na medzistienky a voskové produkty.

d) získavanie ďalších včelích produktov

Príspevok na kúpu zariadenia na získavanie a spracovanie peľu, propolisu a materskej kašičky.

e) marketing a predaj včelích produktov

- príspevok na miestnu reklamu a multimediálnu propagáciu,
- príspevok na skvalitnenie obchodného miesta predaja včelích produktov.

f) infraštruktúrne vybavenie medární

Príspevok na kúpu zariadenia na skladovanie, chladenie, mrazenie, zohrievanie, hygienické zariadenia, odkladacie priestory, infraštruktúru vody, elektriny, kanalizácie v spracovateľskom priestore.

g) monitoring sezónneho stavu včelstva

Zaobstaranie prostriedkov na kontrolu sezónneho stavu vážením včelstva, vrátane prínosu medu do úľov a kontrolu výživy včelstva.

h) signalizácia a ochrana proti poškodeniu a krádežiam včelstiev a úľov

Podpora kúpy zariadení na ochranu a signalizáciu proti poškodeniu a krádežiam včelstiev a úľov v extraviláne.

Celkové náklady na technickú pomoc včelárom a včelárskym združeniam predstavujú sumu do výšky 890 000 Eur.

3.2. Boj proti škodcom a chorobám včelstiev, predovšetkým varroáze

Všetky včelstvá na území Slovenska je potrebné v optimálnom časovom období odborne ošetriť prostriedkami proti varroáze, ktoré sa distribuujú ako registrované veterinárne lieky a biopreparáty alebo schválené veterinárne prípravky. Zároveň je potrebné vykonať odborný dozor a kontrolu asistentmi úradného veterinárneho lekára vyškolenými odborne z radov včelárov:

- a) koordinované plošné ošetrenie včelstiev a prevencia proti varroáze,
- b) prehliadky včelstiev asistentmi úradného veterinárneho lekára na trvalých a kočovných stanovištiach,
- c) obstaranie aerosólových vyvíjačov, kompresorov a iných certifikovaných technických prostriedkov na liečenie varroázy,
- d) obstaranie registrovaných veterinárnych liekov a biopreparátov alebo schválených veterinárnych prípravkov na ošetrenie proti varroáze a ostatným škodcom a chorobám včiel,
- e) obstaranie prostriedkov na kontrolu invadovanosti včelstva roztočom *varroa destructor*,
- f) koordinovaný a cielený plošný odber meliva na určených odberných včelárskych stanovištiach za účelom monitoringu patogénov.

Celkové náklady na boj proti varroáze predstavujú sumu do výšky 700 000 Eur.

3.3. Racionalizácia sezónneho presunu včelstiev

Cieľom podpory racionalizácie presunu včelstiev je:

- a) racionálny prísun včelstiev ku zdrojom včelej pastvy,
- b) zabezpečiť signalizačnú službu zdrojov znášky a zabezpečiť disciplínu na kočovných stanovištiach štátnym dozorom zdravotného stavu včelstiev,
- c) zaobstaráť dopravné prostriedky, prívesy, palety, mobilné podstavce a manipulačné zariadenia na prepravu včelstiev.
- d) vypracovať miestne a regionálne projekty na zlepšenie pastevných podmienok včelstiev na vysádzanie nektárodajných stromov, kríkov a výsev zmesí kvitnúcich rastlín poskytujúcich priebežnú znášku pre včelstvá,
- e) zabezpečiť ochranu proti medvedom a iným predátorom. Zabezpečiť ochranu proti krádežiam a poškodeniu kočovných zariadení.

Celkové náklady na racionalizáciu sezónneho presunu včelstiev predstavujú sumu do výšky 100 000 Eur.

3.4. Opatrenia na podporu laboratórií na analýzu včelárskych výrobkov s cieľom pomôcť včelárom uvádzať výrobky na trh a zvyšovať ich hodnotu

Podpora vykonania analýzy v referenčnom laboratóriu členského štátu Európskej únie.

Oblasti poskytovania podpory:

- a) analýzy včelích produktov v rámci Slovenských a medzinárodných súťaží včelích produktov pre získanie ochrannej známky registrovanej na Úrade priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky alebo úradu Európskej únie
- b) zisťovania cudzorodých látok vo včelích produktoch,
- c) zisťovanie rezíduí chemických látok pri otravách včelstiev,
- d) sledovanie a vyhodnotenie výskytu toxických a patogénnych vplyvov pri hromadných úhynoch a slabnutí včelstiev.

Celkové náklady na opatrenia podporujúce laboratóriá vykonávajúce analýzy fyzikálno-chemických vlastností medu predstavujú sumu do výšky 70 000 Eur.

3.5. Opatrenia na podporu obnovenia stavu včelstiev

Podpora obnovenia stavu včelstiev je nevyhnutnou požiadavkou cielenou na výmenu nekvalitných alebo starých matiek a ich náhrada za mladé výkonné matky z plemenných chovov a to realizáciou nasledujúcich postupov a spôsobov:

- a) podpora kúpy včelích matiek šľachtených na hygienický prejav a odolnosť voči varroáze prostredníctvom registrovaných chovateľov včelích matiek,
- b) založenie a prevádzkovanie testovacích staníc a plemenárskych staníc pre včelie matky, ktorých cieľom je selekcia a zlepšovanie vitality včelstiev a odolnosti proti chorobám,
- c) podporovanie a motivovanie organizovaných začínajúcich včelárov prostredníctvom základných kurzov a príspevkov na kúpu moderných úl'ov a včelstiev s plemennými matkami pre začínajúcich včelárov,
- d) podpora dovozu a vývozu čistokrvného plemenného materiálu kranskej včely zo a do zahraničia,
- e) podpora kúpy materských buniek plemenných chovov.

Celkové náklady na opatrenia na obnovu včelstiev v Únii predstavujú sumu do výšky 230 000 Eur.

3.6. Spolupráca so špecializovanými orgánmi na vykonávanie aplikovaného výskumu

Pre ďalší vývoj vedy a výskumu na Slovensku v oblasti včelárstva je potrebné zachovať podporu národného včelárskeho výskumu na základe požiadaviek včelárskych organizácií pôsobiacich na celom území Slovenska v nasledovných oblastiach:

- a) v šľachtení a ochrane genetických zdrojov autochtónnej domácej včely – *Apis mellifera carnica* – a podporou vedenia plemenárskej evidencie včely medonosnej,
- b) v monitorovaní a výskume zdravotného stavu včiel,
- c) vo vývoji spoľahlivých ošetrovacích metód vo včelstvách,
- d) v laboratórnych analýzach kvalitatívnej charakteristiky včelích produktov,
- e) v apiterapii,
- f) zvyšovania úrod poľnohospodárskych plodín na základe opeľovacej činnosti včiel,
- g) v hľadaní alternatívnych postupov boja proti klieštikovi *varroa destructor* a ostatným patogénom a škodcom včelstiev,
- h) v monitoringu včelej pastvy na Slovensku,
- i) v monitoringu vplyvu pesticídov a iných kontaminantov na vitalitu a úmrtie včelstiev.

Celkové náklady na spoluprácu so špecializovanými inštitúciami na implementáciu aplikovaného výskumu v oblasti včelárstva a včelích produktov predstavujú sumu do výšky 20 000 Eur.

4. Plán výdavkov a financovania opatrení NP

názov opatrení/obdobie	2019/2020 /Eur	2020/2021 /Eur	2021/2022 /Eur
a) technická pomoc včelárom a včelárskym združeniam	do 890 000	do 890 000	do 890 000
b) boj proti škodcom a chorobám včelstiev, predovšetkým varroáze	do 700 000	do 700 000	do 700 000
c) racionalizácia sezónneho presunu včelstiev	do 100 000	do 100 000	do 100 000
d) Opatrenia na podporu laboratórií na analýzu včelárskych výrobkov s cieľom pomôcť včelárom uvádzať výrobky na trh a zvyšovať ich hodnotu	do 70 000	do 70 000	do 70 000
e) opatrenia na podporu obnovovania včelstiev v Únii	do 230 000	do 230 000	do 230 000
f) spolupráca so špecializovanými orgánmi na vykonávanie aplikovaného výskumu v oblasti chovu včiel a včelárskych výrobkov	do 20 000	do 20 000	do 20 000
Celková suma programu	do 2 010 000	do 2 010 000	do 2 010 000
Výdavky z rozpočtu MPRV SR	do 1 005 000	do 1 005 000	do 1 005 000
50 % kofinancovanie z EÚ	do 1 005 000	do 1 005 000	do 1 005 000

* resp. podľa financií, ktoré budú pridelené pre SR podľa vykonávacieho rozhodnutia EK

5. Súvisiace právne predpisy a programy

Zákon č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov

Zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov.

Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 285/2017 Z. z. o identifikácii a registrácii včelstiev

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 135/2017 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu zlepšenia podmienok pri produkcii a obchodovaní s včelími produktmi

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 360/2011 Z. z., ktorým sa ustanovujú hygienické požiadavky na priamy predaj a dodávanie malého množstva prvotných produktov rastlinného a živočíšneho pôvodu a dodávanie mlieka a mliečnych výrobkov konečnému spotrebiteľovi a iným maloobchodným prevádzkarniam v znení neskorších predpisov

Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 41/2012 Z. z. o mede v znení v znení neskorších predpisov

Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajška hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat

Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov

Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov

Národný program eradikácie moru včelieho plodu v Slovenskej republike na roky 2018 - 2019.

6. Zoznam reprezentatívnych organizácií

I. Slovenský zväz včelárov

Sídlo: Svrčia 14, 842 08 Bratislava

Zastrešuje 3 nasledujúce právnické osoby pôsobiace v sektore včelárstva a výroby medu:

1. Združenie slovenská včela

Sídlo: Svrčia 14, 842 08 Bratislava

2. Stredná odborná škola pod Bánošom

Sídlo: Pod Bánošom 6376/80, 974 11 Banská Bystrica

3. Včeloz

Sídlo: Važina 50/7, 922 41 Drahovce

II. Občianske združenie Slovenskí včelári

Sídlo: Oravická 612/12, 028 01 Trstená

ktoré zastrešuje 6 nasledujúcich právnických osôb pôsobiacich v sektore včelárstva a výroby medu:

1. Spolok včelárov Slovenska

Sídlo: Oravická 612/12, 028 01 Trstená

2. Asociácia včelárov Slovenska

Sídlo: Hrdinov 266/0, 027 44 Tvrdošín

3. Slovenskí kočujúci včelári

Sídlo: Horná Lehota č. 97, 027 41

4. Slovenská Včelárska Spoločnosť Š. Závodníka

Sídlo: Kamenín 655, 943 57 Kamenín

5. Spolok včelárov západného Slovenska

Sídlo: Mierová 373/32, 821 05 Bratislava - Ružinov

6. Združenie včelárov Východného Slovenska – regiónu SPIŠ

Sídlo: Obrancov mieru 11, 052 01 Spišská Nová Ves

III. Pôdohospodárska platobná agentúra

Sídlo: Hraničná 12, 815 26 Bratislava

IV. Plemenárske služby Slovenskej republiky, š. p.

Sídlo: Starohájska 29, 852 27 Bratislava

V. Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky

Sídlo: Botanická 17, 842 13 Bratislava

VI. Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum, Výskumný ústav živočíšnej výroby, Ústav včelárstva Liptovský Hrádok

Sídlo: Gašperikova 599, 033 08 Liptovský Hrádok

VII. Štátny veterinárny a potravinový ústav

Sídlo: Janoškova 1611/58, 026 01 Dolný Kubín

VIII. Inštitút vzdelávania veterinárnych lekárov

Sídlo: Cesta pod Hradovou 13/A, 041 77 Košice

IX. Agroištitút Nitra, š. p.

Sídlo: Akademická 952/4, 949 01 Nitra-Chrenová

7. Kontroly a hodnotenie

Národné výdaje na financovanie jednotlivých opatrení budú poskytnuté Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „MPRV SR“). Orgány a zložky Pôdohospodárskej platobnej agentúry, MPRV SR, orgány EÚ alebo určené kontrolné orgány môžu preskúmať dodržiavanie všetkých podmienok a záväzkov, najmä oprávnenosť výdavkov alebo už vyplatenej podpory.

Finančnou kontrolou sa overuje objektívny stav kontrolovaných skutočností a ich súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi a vnútornými aktmi riadenia so zameraním na dodržiavanie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti pri hospodárení s verejnými financiami a realizácii finančnej operácie alebo jej časti, overovanie plnenia opatrení prijatých na nápravu nedostatkov zistených administratívnou finančnou kontrolou alebo finančnou kontrolou na mieste a na odstránenie príčin ich vzniku. Na vykonávanie finančných kontrol na mieste sú oprávnené osoby, ktorým kontrolná pôsobnosť vyplýva z osobitných právnych predpisov.

7.1. Kontroly príjemcov podpory

Príslušný kontrolný orgán môže vstúpiť počas doby prevádzky podniku do jeho častí, na plochy a do učtární a nahliadnuť do všetkých dokladov alebo účtov príjemcu podpory. Príjemca podpory je zaviazaný kontrolu povoliť, byť pri nej prítomný (alebo jeho zástupca) a podať príslušné informácie a záznamy. Oprávnená osoba môže pre aktivity kontroly v každom čase príjemcu podpory požiadať o doručenie alebo zaslanie potrebných podkladov. Výsledky kontrol sú predkladané v písomnej forme. Systém kontroly príspevkov z fondov EÚ podľa čl. 58 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 a zákona č. 357/2015 Z. z. zahŕňa systematickú administratívnu finančnú kontrolu všetkých žiadostí o pomoc a žiadostí o platbu, doplnenú finančnými kontrolami na mieste.

Oblasť kontrol vykonávania včelárskych programov upravuje článok 8 vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) 2015/1368, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 1308/2013, pokiaľ ide o pomoc v sektore včelárstva, a na neoprávnené platby a sankcie článok 9 uvedeného vykonávacieho nariadenia.

7.2. Riešenie nezrovnalostí

Príspevok Únie na vnútroštátne programy pre sektor včelárstva upravuje čl. 55 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013. Na opatrenia ustanovené v tomto nariadení sa vzťahuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky.

Ak Pôdohospodárska platobná agentúra zistí nezrovnalosť, je povinná vypracovať a schváliť správu o zistenej nezrovnalosti a predložiť ju prijímateľovi. Schválením správy o zistenej nezrovnalosti bude pozastavené vyplácanie podpory prijímateľovi až do momentu vysporiadania celej sumy nezrovnalosti.

Oblasť kontrol vykonávania včelárskych programov upravuje čl. 8 vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) 2015/1368, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013, pokiaľ ide o pomoc v sektore včelárstva, a na neoprávnené platby a sankcie článok 9 uvedeného vykonávacieho nariadenia.

7.3. Monitoring a hodnotenie

MPRV SR bude sledovať vývoj a účinnosť implementácie NP. Monitorovanie včelárskeho programu bude realizované a hodnotené v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013. Pri hodnotení sa bude klásť dôraz na vykonanie jednotlivých opatrení, využitie finančných zdrojov, dosiahnutý pokrok v sektore, efektívnosť kontrol a budú dané odporúčania.

Slovenská republika zabezpečí, aby nedochádzalo k dvojitému financovaniu včelárskych programov v rámci pomoci v odvetví včelárstva podľa článku 55 nariadenia (EÚ) 1308/2013 a podpory rozvoja vidieka podľa nariadenia (EÚ) 1305/2013.